

Modèlics i modelicons...

Octubre 2006 Espècie de revista, butlletí o lo que sigui nº 12

Tardor 2006

*« de la infantesa qui s'enfila,
de la vellura qui s'en vè »*

(Joan Alcover)

Orgue de Santanyí
Fotografia i muntatge de Gabriel Rosselló
Obsequi que feu a tots els condeixebles
en el 39è aniversari de l'Ordenació

Modèlics

i
modelicons...

Octubre 2006

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 12

Per a començar...

De bromes ...

I de veres ...

per *Jaume Gual i Mora*

INTRODUCCIÓ

Crec que fou a la tardor de l'any 1953, s'havia inaugurat el seminari nou, quan D. Jaume Bonet, que havia arribat al poble l'estiu del 1952, un bon dia em digué si volia esser capellà. Jo aleshores acabava de complir els deu anys i anava els dissabtes i diumenges a una barberia que tenia un cosí meu i començava a ensabonar algun client dret damunt una d'aquelles cadires baixes sense respall. No vaig donar cap resposta, però la meva padrina, que era una bona cristiana, aviat en va prendre massions i la cosa va tirar endavant, i vaig començar a preparar-me per l'examen d'ingrés, juntament en tres companys més: en Biel Mateu Gual, en Joan Gual Reynés i n'Amador Ramis Ripoll.

Perquè coneguéssim el seminari un bon dia férem una excursió amb el cotxe de D. Jaume Bonet (un escarabat que només tenia dues portes i una cadira a darrera). Mos hi ficàrem tots quatre (jo anava assegut damunt del respall d'un braç de la cadira de darrera) i cap el seminari manca gent. Allà hi havia ja un altre mancorí, un parell d'anys major que nosaltres, en Jaume Mora Seguí. Record que abans de tornar a Mancor férem una visita a Sa Indioteria (D. Jaume Bonet havia coincidit a la Sapiència amb D. Jordi Font, que després coneixeríem com a confessor de tots els que estàvem cansats d'aguantar a la sala d'estudis i teníem ocasió de sortir i passar una estoneta esperant el torn i passar pel confessional). El cotxe estava aparcad a la plaça devora l'església i, el temps que D. Jaume Bonet parlava amb D. Jordi Font, no se'ns ocorregué altra cosa que fer córrer el cotxe empenyent i en Biel Mateu feia de xofer. Férem una volta per la plaça. Va sortir D. Jaume Bonet i la reprimenda fou notable.

ANYS DE SEMINARI MENOR

Passat l'examen d'ingrés, entràrem tots quatre al seminari el 14 d'octubre de 1954, acompanyat dels pares, amb les maletes, la taula, la cadira i el matalàs.

Passaren els cursos d'humanitats. Al segon any n'Amador ja ho va deixar perquè s'enyorava molt; acabat el segon curs, ho va deixar en Joan Gual Reynés que havia repetit el curs de primer; i durant el tercer curs ho va deixar en Biel Mateu. Vaig quedar tot sol perquè en Jaume Mora Seguí, que havia entrat abans de nosaltres, també ja ho havia deixat.

Moltes vegades, ja de major, m'he demanat perquè només vaig quedar jo i tots els altres ho deixaren. Veritat no hi he trobat resposta.

Record les classes de "Lectura y declamación" amb D. Sebastià Gayá, quan ens aplegavem tres cursos junts i normalment muntàvem el xou. Les classes d'Àlgebra i Geometria de D. Pere Xamena -te'n recordes Toni Perelló? "Tu eres el banco", tothom riu que riu, "jo soy el banco", llavors sí que vàrem riure-, en Palitu, en Quejaritomene, D. Pepito, etc. sense oblidar D. Toni Esteva, D. Miquel Amer, el Sr. Escalas, el Sr. Ramon, el Sr. Payeras i el rector Sr. Moncades.

Un bon dia vaig fer un exem molt sonor a la sala d'estudis, tothom es va fotre a riure i el prefecto em digué: "Anit aniràs a besar la ma al Sr. Moncades". Així ho vaig fer. Ell em digué: "Quina l'has feta?". Jo li vaig contestar que havia fet un exem a la sala d'estudis. Ell es posà a riure i no va saber ben bé que dir-me; només va dir: "t'has de portar bé".

Ens produïa calfreds i una por espantosa el fet que fóssim expulsats del seminari. He recordat sempre la meditació que ens feren, en presència dels acusats d'haver mirat "paraulotes" al diccionari, i que serien expulsats. Estaven tots davant de l'altar i crec

que era el Sr. Payeras que ens dirigí la meditació i parlant del que havien fet aquells pobrissons i que serien expulsats -els feren baixar amb les maletes fetes-. Però la misericòrdia de Déu és infinita i al final foren perdonats. Quin cangueli dúiem tots!!

Un altre fet d'aquesta por, que ara record, fou que quan feia segon curs i estàvem fent els exercicis espirituals ens havien predicat sobre el pecat, la mort i l'infern. Ho vaig passar molt malament aquell dia i no hi havia manera de dormir-me. Un cop i un altre passava el prefecte, en Tomeu Bennàssar, voltant al llarg del dormitori, s'aturava perquè jo em remolcava dins el llit, volia tranquil·litzar-me i no hi havia manera. En darrer cop em duagué a dormir a la seva habitació, que estava entre els dos dormitoris a la primera ala de l'edifici on, a través d'un finestró, es veien les dues parts del dormitori, separades pels armaris. En Tomeu va posar el seu matalàs en terra i va posar el meu damunt el seu llit i vaig dormir allà i ell en terra -segur que en Tomeu no se'n recorda d'aquest fet-.

ANYS DE FILOSOFIA

Encetàrem la "uogica" i no aprofundírem massa en la Crítica. Vaig treure bones notes amb D. Pep Sacanell, no era dels més enxufats però sí que em tenia en bon concepte. Més endavant vaig tenir ocasió d'anar amb ell molt sovint al camp del Mallorca -record que un any vaig presenciar dos partits del Barça, un de copa i l'altre de lliga-, a la lloga presidencial, després d'haver-me convidat a dinar a un restaurant de s'Arenal.

El 27 d'agost de 1960 va morir sobtadament el meu pare als 45 anys. Era el darrer dia de convivències, havia acabat el primer curs de filosofia. Com a fill únic, aquell fet m'afectà molt i em deixà tocat. Un cop reiniciat el curs, havia deixat la meva mare sola, i s'havia engendrat en mi una petita llavor d'enamorament a una nina del meu poble. Estava a una habitació des d'on es veia molt bé el puig de Massanella. Podeu suposar les novel·letes que m'anava fabricant. Un bon dia vaig esclatar i estava disposat a deixar el seminari, però D. Jaume Cabrer em va ajudar en aquell moment i em va llevar aquells mals pensaments. He de dir que encara no m'havia enamorat mai i aquella nina mai no en va saber res, malgrat sempre hi restés en mi un cert feeling.

Passàrem a setè i la psicologia que ens explicava el Sr. Francesc Payeras era més bé de coses pràctiques -"ses orelles i es nas s'han de tocar amb sos colzes, mai amb sos dits ni altres objectes"- . La Cosmologia ja fou altra cosa amb D. Joan Soler, així com la Teodicea a vuitè, havia vingut de Roma i estava preparat.

L'any de vuitè fou entretingut, sobretot a les classes de D. Bartolomé, que ja es trobava molt desmillorat. Les festetes eren tot un al·licient. Sí que hi havia per llogar cadiretes amb les explicacions del Sr. Xamena a les classes d'Història de Filosofia, quan es transformava i explicava alguns corrents filosòfics, pegava uns crits que no era de dir.

Feien època els tornejos triangulars de futbol que fèiem entre Humanistes, Filòsofs i Teòlegs. Partits molt disputats, però que encara es disputaven amb sotana -qualcú duia un d'aquells baveros que en lloc de ser negres eren del color de "s'empenta de frare"-.

ANYS DE TEOLOGIA I DE DIACONAT

Durant els quatre anys de teologia vaig esser prefecte. Normalment arribava tard a classe perquè havíem d'esperar, guardant els llatínistes fins que arribàs el seu professor. El Sr. Torres, a la classe de les 3 de la tarda, només demanava la lliçó a dues persones durant tota l'hora, quan intuïa que em tocava a mi, si no m'havia preparat, arribava tard i preparava en detenció, i molts de cops amb l'ajuda de n'Antoni Nicolau (a.c.s.) que també era prefecte, la lliçó corresponent a la segona part.

Entre les classes d'en Garcias Palou, Rafel Caldentey -"Caldentey no se equivoca i si se equivoca se corrige él mismo"-, el dit Bartomeu Torres, Pare Munar i altres passaren els quatre anys. Els contactes amb els companys de curs foren en aquests quatre anys molt poc freqüents. Així, per exemple, no vaig participar de l'àpat clandestí del bosquet dels tords requisats als companys del curs anterior al nostre. Vaig formar part del Juníper Serra, tot i sabent que difícilment aniria a terres de missions per ser fill únic i mu mare vídua. Abans de cada reunió, amb en Rafel Umbert que també era prefecte i membre de l'institut, érem els responsables, per indicació del servus Miquel Orell, de compondre la sala de reunió del membres de l'institut, ubicada a l'habitació de D. Baltasar Soler. Per això ens servíem dels tamborets dels dormitoris dels llatínistes.

Ordres menors, subdiaconat, diaconat i any de pràctiques. Amb en Joan Sunyer ajudàvem a les parròquies de Son Ferriol i Es Pla de Na Tesa. La Vespa d'en Joan i la Lambretta usada que vaig comprar al liturgista i postulador de causes, aleshores vicari de Sant Joan, Gabriel Ramis, en feren de parasagues amunt i avall, els caps de setmana i entre setmana. Serv un record entranyable de n'Albert Casasnoves, en Damia Maimó i en Tòfol Trias, aleshores rector de Pòrtol; així com del jovent que acudia a la rectoria de Son Ferriol.

VICARI DE SA POBLA

Vaig arribar a Sa Pobla el dia 28 de juliol de 1967 i vaig deixar el poble dia 23 de setembre de 1972, un poc més de cinc anys.

Arribava el vicari jove on hi havia des de feia molts anys el rector, tres vicaris i dos capellans acollits. El més jove d'ells, D. Jaume Bisàñez, havia estat ordenat l'any que

jo vaig néixer. Com a vicaris havien estat al poble, Sebastià Palmer, Jaume Santandreu i Jaume Serra Pons, els dos darrers, quan deixaren el poble, se n'anaren a Perú.

Em vaig dedicar, en cos i ànima, a fer feina en contacte sobretot amb els matrimonis i el jovent amb els quals formàrem el Club Grif. No sé ben bé si per gelosies o per què, el cert és que, aviat vaig tenir problemes. Censura, amb una crida a l'ordre per part de la Delegació a Balears del Ministeri de Información y Turismo, per una petita publicació a ciclostil que feiem al Club. Alguns amics del poble m'avisaren de què hi havia "números" de la guàrdia civil que assistien a les meves homilies vestits de paisà. Juntament amb en Tomeu Català, vicari d'Alcúdia, érem estrelles-protagonistes del "Qué passa?". M'agradaria ara tenir els exemplars d'aquell pamflet; a mi em deien "el apóstol de la comunió en la mano".

Molts d'aquests problemes eren promoguts solapadament per membres del clergat de Sa Pobla. En Jaume Serra, de retorn de Perú, fou nomenat, altre cop, vicari de Sa Pobla perquè s'havia jubilat D. Toni "Toniet". A una família on hi havia un fill capellà s'havia tret de casa i fet bord a un altre fill, germà del capellà. El pare de família va emmalaltir i el fill volia anar a veure el seu pare, el germà capellà ho va impedir, fins i tot ni en el dia en què el pare havia mort.

En Jaume Serra i jo redactàrem un escrit on denunciàvem el fet; escrit que donàrem a conèixer als altres sacerdots dient que el llegiríem a les nostres homilies del diumenge. Així ho férem. Això ens complicà l'existència perquè el capellà de la família ens posà una denúncia en el tribunal eclesiàstic de la cúria. Vaig haver d'anar a declarar -en Jaume Serra no hi anà perquè no es trobava a Mallorca-. D. Toni Esteva era el fiscal i en Bartomeu Vaquer era el jutge.

Feia uns dos anys i mig que estava a Sa Pobla i vaig patir una crisi forta d'identitat personal, acompanyada d'una inestabilitat emocional i afectiva. Volia plegar. Vaig manifestar la meva decisió a D. Pere Sureda entrevistant-me amb ell al seu domicili -crec que era al carrer Lluís Martí-. Vaig tornar prendre aire i vaig continuar. Entre tant vaig fer la llicenciatura en filosofia a Roma.

Finalment el setembre de 1972 vaig deixar Sa Pobla. Aquest cop m'havia enamorat i encara estava més insegur i fora de joc de tot el que feia com a capellà. Vaig sortir de Sa Pobla un dilluns dematí i m'ajudaren en el trasllat dels mobles en Tomeu Català i en Toni Bennàssar.

Sempre he tengut viu el record de la darrera eucaristia que vaig celebrar el vespre abans de deixar Sa Pobla, diumenge. Volia comunicar la meva decisió al poble, però no m'ho deixaren fer, i jo vaig obeir.

ESPÒS, PARE I PADRÍ

Al cap d'un any em vaig casar amb n'Antònia. Els 33 anys de matrimoni ens han reportat moltes alegries i també fortes proves i preocupacions. Les nostres filles i ara els nostres néts ens han donat moltes alegries i satisfaccions. Però, per altra part, n'Antònia ha sofert tres delicades intervencions quirúrgiques: hèrnia discal (1987), mastectomia d'un pit per mor d'un càncer que, gràcies a Déu, no tengué implicacions en altres òrgans i no va precisar de teràpia alguna (1990), una altra operació per eliminar un càlcul renal produint-se, mentre l'operaven, la ruptura de l'artèria renal fet que precisà l'extirpació del ronyó (2003). N'Antònia és una dona forta. Sempre he dit que les dones són més fortes i valentes que els homes.

El demés, el meu treball com a docent i inspector d'educació, el meu pas per la política com a director general, ha estat comentat en algunes de les trobades que hem tengut tots els condeixebles i no cal fer-ne més incidència.

REFLEXIÓ FINAL

Una vida, una història com la de molts. Certament variada i en molts de matisos diferents. Mai no me n'he amagat de la meva condició de sacerdot. Sempre he considerat i agraiït des del més profund del meu cor, la formació rebuda en el seminari de la qual en ressaltaria alguns aspectes que molt m'han ajudat en la meva vida entre els humans: la meva formació humanística, el control damunt el meu jo amb domini del meu caràcter -"fermar s'ase allà on vol es senyor"-, ésser feiner i no tenir peresa, fer cas de les coses petites, esperit de sacrifici, compartir amb els altres, saber reconèixer que els demés també poden tenir raó -així i tot, això ha estat una de les coses que més m'ha causat problemes-.

Moltes altres coses encara vos hauria pogut comunicar; però trob que ja n'hi ha prou. Si Déu em dóna salut el mes d'agost de l'any 2008 entraré al club dels jubilats. Em podré dedicar, encara més, a la meva família i a les curolles que rondinegen pel meu cap i que ara no puc dur a terme. Esper, millor dit, n'estic segur, que continuaré comptant amb la vostra amistat.

Jaume Gual i Móra

Cronicó

Aquesta vegada, demés de la crònica normal que solem posar sobre la darrera reunió de condeixebles, ens ha paregut molt interessant incloure la breu dissertació que ens va fer al principi d'ella en S. Salom.

Reunió de condeixebles

La trajectòria de les meves conviccions

Per **Sebastià Salom**

Vaig demanar a en Sancho: *Què vos he de dir ?*

I em va contestar: *No mos has de dir lo que ja sabem, sinó lo que encara no sabem de sa teva trajectòria, de ses teves conviccions.*

I això és lo que vull intentar:

Tots coneixeu es meu caràcter. En es Seminari era molt xerrador, poc disciplinat, molt directe a s'hora de donar una opinió o una resposta. També ara som així.

Geni i figura.

Un canvi important en sa meva trajectòria va ser s'anada a Comillas.

Per dos motius: per lo que vaig descobrir a s'hora de deixar es Seminari de Mallorca, i per lo que vaig descobrir després a Comillas.

1. En Sancho em va animar per anar a Comillas. Va ser durant les convivències de 1965. Ell ja havia obtingut es seu permís directament del Bisbe. I em va assegurar que durant ses convivències es rector mos reuniria per dir-mos que es qui volguessin anar a Comillas hi podrien anar. Així li ho havia dit el bisbe Rafael. I jo vaig pensar que me convendria anar-hi.

Sobretot per una cosa, perquè jo havia estat s'any anterior es segon organista, darrera en Miquel Pons i davant en Tomeu Veny, i en Miquel Pons ja estaria a sa Domus i a mi me tocava esser primer organista. Jo no estava preparat per a això, ni estava disposat a passar hores i hores assajant a l'orgue. No me feia capellà per esser organista, i sa música que sabia ja m'era suficient per esser capellà de parròquia. En canvi es dos darrers anys des Seminari sí que em feia il·lusió estudiar teologia més en sèrio.

Passaven ses convivències i es rector no mos deia res de Comillas. Fins es darrer vespre. Es dia abans de partir, el Sr. Soler mos va reunir i mos va dir, entre moltes altres coses, que es qui volguessin anar a Comillas, ho comunicassin an es superiors, i ells decidirien qui hi podria anar i qui no. No era això lo que el Bisbe els havia dit que diguessin, assegurava en Sancho.

Aquella nit, parlant amb en Sancho, vaig decidir, primer de tot, demanar-ho a mon pare i mu mare, perquè eren ells es qui haurien de pagar tots es gastos. I després, si ells hi estaven d'acord, ho aniria a dir an el Sr. Soler o an es rector. Es meus pares ho varen voler consultar primer amb Don Benet, vicari de Campos. I uns dies després vaig anar an es Seminari a dir-ho an es rector. Em va dir que ho havia de pensar bé... i que hi tornàs la setmana que ve... Hi vaig tornar la setmana següent, i em va respondre que ell n'havia de parlar primer amb el bisbe... Mentrestant vaig anar amb sa moto Guzzi a Artà a veure en Sancho. Era ja a principis de setembre. Pes carrers d'Artà mos topàrem amb Don Toni Esteva i em va dir: *“Tu no ets en Salom ? Tu vols anar a Comillas ? Idò es superiors des Seminari no t'hi volen deixar anar. Te diran que sí, però te passaran amb cançons. Si hi vols anar, t'hauràs d'enginyar d'una altra manera.”*

Aquell mateix horabaixa, tot dos damunt sa Guzzi en Sancho i jo anàrem an es Mal Pas a contar la feta an en Garcias Palou. I ell va escriure personalment a Comillas per a demanar un lloc per a mi. I aquí vaig descobrir sa falsedat de tots es altres superiors: es rector, que havia de firmar un certificat de bona conducta, Don Pep Sacanell, que havia de donar-me un certificat d'estudis i Don Guillem Payeras que quan, ja dia 20 de setembre, vaig obtenir els papers des Seminari i els havia d'enviar per correu - i el dia 21 era sa data límit de presentació -, em va dir amb mitja rialla d'ironia: *“Creus que es papers arribaran a temps ?”* Jo ja tenia, de part d'En Garcias Palou, sa resposta afirmativa, però vaig jugar es seu mateix joc. Ara pot parèixer una tonteria, però en aquell moment, aquesta doble cara em va impactar fortament: que no fossin sincers, que no jugassin net amb mi. Jo podia tenir molts de defectes, però era transparent i no podia entendre que es superiors des Seminari no ho fossin.

Una altra cosa que també vaig descobrir:

No me convencien tantes hores d'oració des rector Sureda davant es sagrari.

A una de ses moltes anades meves en es Seminari en aquell mes de setembre, jo hi anava amb autocar i després amb autobús. Un dematí em va dir que no em podia rebre i que hi tornàs a les quatre de s'horabaixa... I jo, puntual, a les quatre menos cinc estava dret esperant davant sa porta des quarto des rector. I a les quatre en punt ell va sortir des quarto i em va dir que primer havia d'anar a fer sa seva hora d'oració.

I jo el vaig esperar una hora sencera fins que va tornar.

Jo no podia entendre quina oració era aquella, i quina formalitat, donar-te una hora i fer-te esperar una hora sencera.

2. Lo que vaig descobrir a Comilles

Ho puc resumir dient que una cosa és sa sinceritat i s'altra és s'obediència. Per esser obediens no fa falta renunciar a ses pròpies idees ni conviccions. Es superiors podien parlar malament des professors i des rector, però al mateix temps podien dir que mentre es rector sigui es rector, ell comanda. I podien dir, “Mentre jo sigui es rector o jo sigui es superior vull ses coses així. I si no vos agrada, queixau-vos a s'autoritat superior i, si me lleven, me fareu un favor.”

Això per a mi va ser descobrir un altre món. Hem de poder dir lo que pensam, i al mateix temps hem de saber obeir s'autoritat, encara que no hi estiguem d'acord.

3. En es Seminari jo no vaig esser de s'Institut Juníper Serra.

S'única vegada que Don Guillem Payeras me n'havia parlat, jo li havia contestat que no m'agradaria pertènixer a una associació secreta. Que primer volia sebre qui eren es de s'Institut i després, a la vista des seu comportament, jo decidiria. També li vaig dir que si es rector havia dit, abans de fundar s'Institut, que es de s'Institut havien de ser un exemple per a tots ets altres, jo no veia que es primers de s'Institut fossin gaire exemplars. I em va demanar si jo sabia qui eren, i jo li vaig dir uns noms des curs de davant, sense dir-li com ho sabia, i és que ho havia sentit comentar an el Sr. Reus durant ses vacances. Bé, jo no era de s'Institut, i volia deixar clar an el Bisbe que, tot i no ser de s'Institut, estava disponible per anar an es Tercer Món. I després de sa meva ordenació de capellà vaig escriure una carta an el Bisbe per a dir-li quina era sa meva disponibilitat. Mai vaig rebre cap resposta.

Després de dos anys d'estar en Es Port d'Andratx, vaig rebre una proposta per part d'en Tomeu Tauler i d'en Miquel Nigorra d'anar amb ells a Perú. També en Joan Suñer, que estava a S'Horta, em demanava que anàs a Calonge. I jo vaig anar a veure Don Guillem Fiol per dir-li que tenia aquestes dues ofertes i que m'era igual una cosa o s'altra o quedar en Es Port d'Andratx. I don Guillem em va dir que convenia que continuàs uns anys més en Es Port d'Andratx. Després vàrem tenir una reunió de condeixebles i vaig comentar aquest oferiment que havia fet an es vicari general. I quinze dies després en Jaume Cañellas i en Jaume Obrador, que cercaven algú més per anar a Burundi i havien sabut de sa meva disponibilitat, em vengueren a veure. I els vaig respondre que es vicari general trobava que havia de continuar en Es Port d'Andratx. I em digueren si podien anar ells a veure es vicari general. I uns dies després es vicari general em va telefonar per dir-me que anar al Burundi sí que li pareixia bé. I jo llavors vaig demanar una setmana de temps per a pensar-ho bé i vaig passar molta d'estona davant es sagrari perquè Déu m'il·luminàs. Amb sa pregària vaig decidir que sí. I un cop decidit, vaig anar a comunicar-ho an en Pep Estelrich i a ca nostra. I després d'haver dit que sí, llavors no podia anar a l'església o posar-me a resar es breviari, perquè tot d'una em venien es pensaments contraris: que jo no havia de deixar es Port d'Andratx, que no era una bona decisió sa que havia pres. I aquí vaig comprendre que, si davant es sagrari havia decidit que sí, ara sa pregària no em podia fer tornar enrere sa decisió presa. I aquí vaig arribar a sa conclusió que sa meva pregària (i tal vegada sa de molts) no era més que donar voltes damunt mi mateix. I a partir d'aquell moment no m'he acabat de creure mai que ses decisions preses davant es sagrari siguin decisions que vénen de Déu. Potser que sí o potser que no.

4. Després, lo que més ha marcat sa meva vida i ses meves conviccions profundes ha estat el Burundi.

En el Burundi, per exemple, vaig haver de donar una resposta an es problema del mal: per què, si Déu és pare de tots, ells són tan pobres i noltros tan rics? I sa meva resposta, no cerebral, sinó cordial, an es dilema entre s'omnipotència de Déu i sa seva bondat, a partir de llavors la tenc molt clara. No podem dubtar de sa bondat de Déu, en tot cas hem de dubtar de sa seva omnipotència. Déu mos ha estimat tant que s'ha fiat de noltros, ha posat el món en ses nostres mans, com un pare posa una moto en mans des seu fill, perquè li vol donar responsabilitats i li vol demostrar que es fia d'ell. Es mal no és més que una part de sa nostra essència, de sa nostra finitud. Sa lectura d'un llibre del nostre company de Comillas Torres Queiruga em va ajudar a tenir aquesta convicció.

5. En el Burundi vaig entendre millor sa Bíblia i ets Evangelis.

Vaig comprendre que sa gent de Burundi vivia en molts d'aspectes com en temps d'Abraham: no havien après a fer cases de pedra ni havien descobert sa roda.

Es miracles del Bon Jesús, en sa perspectiva de Burundi, tenien un altre sentit.

Jo també vaig treure dimonis, jo també vaig curar malalts i vaig veure curar leprosos.

6. A Burundi vaig entendre que sa fe cristiana i l'Església tenen sa missió de fer rols de suplència.

On no hi ha hospitals se n'han de fer, on no hi ha escoles se n'han de construir, on no hi ha coneixements agrícoles se n'han de donar, etc.,etc. I quan un rol de suplència queda resolt per una altra instància, es cristians els han de sebre deixar amb altres mans i han de cercar nous rols de suplència, perquè sempre hi ha mancances dins qualsevol societat.

Es problema de l'Església a Europa és que no sap trobar nous rols de suplència, perquè tots es seus rols anteriors han quedat assumits per altres entitats. Recordau aquell plec de Vida Nova, que va guanyar un segon premi i es titulava "Religió, rol de suplència"? Segurament ara no l'escriuria igual, però en línees generals tenc ses mateixes conviccions ara que llavors. I es principal problema de l'Església és que s'ha anat reduint només a fer culte. Es culte és un simple mitjà, una mediació, no és s'objectiu de s'Evangelí. S'objectiu des cristianisme és construir el Regne de Déu, l'Església no és més que un bastiment provisional per anar construint el Regne de Déu. Però si ara hi ha grues i altres maneres de construir, no ens aferrem an es bastiments, com si fossin ells lo important i lo definitiu.

Sebastià Salom

(Reunió de condeixebles. Parròquia Sant Josep Obrer. 19-06-06)

Sembla que aquest tipus d'intervenció com la que va fer en Sebastià va resultar molt interessant i enriquidora per a tots els que érem a sa reunió i que aquesta experiència que encetàvem ha resultat molt positiva. La mantindrem, per tant, a les pròximes reunions.

Acordarem que el qui intervingui a una reunió serà sempre l'encarregat de convidar el de la següent per tal de donar continuïtat a aquestes intervencions. En Sebastià ha convidat per a la pròxima en **TONI MATEU**

Breu crònica de la reunió de condeixebles

Sant Josep Obrero, 19/06/2006

En el 39è aniversari de la nostra ordenació sacerdotal (què ho som de vells! i amb molta d'honra!), ens reunirem aquesta vegada a la rectoria de Sant Josep Obrero de Ciutat, parròquia regentada p'en Tomeu Tauler.

A mesura que anàvem arribant, després d'unes quantes voltes pels carrers de la barriada cercant un lloc buit on aparcar, ens plantàvem davant el televisor per veure el partit Espanya-Tunísia, dels Mundials de futbol. Espanya perdia...

Quan era de suposar que ja hi érem tots els qui hi havíem de ser, tancàrem el televisor i ens asseguérem per escoltar, en primer lloc, unes paraules d'en Sebastià Salom sobre alguns eixos de la seva trajectòria. El motiu d'aquesta modalitat d'inici de les reunions era per recollir un suggeriment d'en Tomeu Català i que en Jaume Sancho ens recordava en el darrer número de la nostra revista *Modèlics i...*

Bàsicament en Sebastià ens parlà d'uns fets que impactaren la seva vida amb motiu de la seva anada a Comillas, i també d'algunes conviccions que arrelaren dins ell durant els anys d'estada a Burundi. A continuació comentàrem alguns detalls de la seva exposició i passàrem ja directament al sopar de pa amb oli i altres complementos, que ens havia preparat en Tomeu. I la nostra conversa reprenia el seu to informal i habitual sobre *omni re scibili*. Mentrestant, això sí, tornàrem connectar el televisor per sentir la marxa del partit. I fórem a temps d'escoltar, amb gran eufòria nostra, primer l'empat i després el 2-1 i finalment el 3-1.

Els presents a la reunió fórem (per ordre de llista, per no perdre el costum): Amengual, Bauzà, Bennàssar, Català, Gual, Mateu, Parets, Rosselló, Rossinyol, Salom, Sancho, Tauler, Umbert i Orpí. I els absents (per exclusió): Bestard, Buades, Fons, Moll, Perelló, Pol, Sunyer i Darder.

Al final, en Biel Rosselló ens obsequià amb un recordatori del 39è aniversari (una foto de l'orgue de Santanyí) i acordàrem que la pròxima reunió serà dia 28 de desembre, dijous, dia dels Sants Innocents, a la rectoria de Puigpunyent. I també acordàrem, no sé si per unanimitat, continuar dedicant els primers quinze o vint minuts a escoltar el testimoniatge d'un altre condeixeble. Quedàrem que així com el primer el va cercar en Sancho, el pròxim el triï en Salom, i, després, l'escollit serà l'encarregat de cercar el següent... *i així seguit*.

(Arxiu de B. Tauler)

Dels nostres arxius...

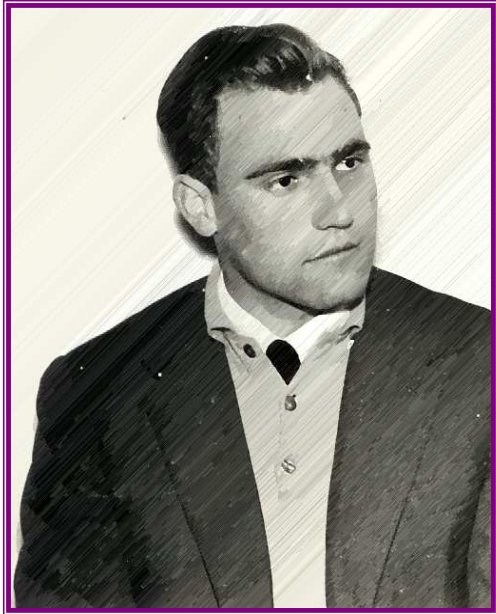

Exercicis espirituals per a mares de seminaristes

(Data desconeguda, Probablement a finals de la dècada dels 50)

Durant uns anys va ser com un costum convocar anualment unes tandes d'exercicis espirituals a Can Tàpera dirigits especialment a grups de pares o mares de seminaristes.

Com que seminaristes, en aquell temps, n'hi havia un fotimer, l'èxit de la convocatòria estava sempre assegurat... Demés, no devia ser massa difícil "convertir" als nostres bons pares i mares. La majoria d'ells i d'elles avui ja són morts, però ben vius en el nostre record.

Miquel Amengual Saurina

Carta als condeixebles

Inca, 11 d'octubre de 2006

Jaume, vull aprofitar , si te pareix oportú, la revista que ens envies per fer arribar a tots els condeixebles el coneixement del meu estat d'ànim en la meua nova situació.

En primer lloc deman una dispensa a la majoria de condeixebles que no han sabut directament de mi el fet de la meua secularització. Certament he passat moments molt difícils de lluita interior per lo que vos deman la vostre comprensió per la meua falta de comunicació.

El motiu del meu retiro no son la falta de fe en nostre Senyor, ni la falta de confiança en la nostra Església. Es més he el fet d'un compromís que vaig assumir amb la meua dona Margalida que vaig conèixer en el Perú i en la nostre filla, Micaela, de tres anys. Com aquest compromís amb la meua situació i amb la nostra Església no poden coexistir, o una cosa o l'altra, vaig considerar i optar esser congruent a la meua consciència corresponent a l'amor de na Margalida i na Micaela. Ha estat una decisió costosa i radical però alliberadora. Lo important per a mi es que manteng l'ideal de viure la missa amb la mort i resurrecció de cada dia.

Una de les grates sorpreses es que els amics, familiars i veïnats amb els qui he pogut connectar han encoratjat la meua decisió, amb contades excepcions.

Es d'agrair l'acollida i abraçada del nostre bisbe a l'hora de trobar-me amb ell. Foren consoladores les seves paraules de respecte a la meua consciència i de caritat. Em digué: Hem de salvar la caritat amb la dona, la caritat amb la filla i la caritat amb l'Església. Em parlà també de transparència a l'hora de llevar-me el sou...

En aquest punt hauria preferit que em parlàs de justícia.

Degut a la meua situació de retirat amb flebitis aguda no puc cercar un treball remunerat. Em compensa compartir majorment els treballs de casa i guardaria.

La meua situació actual es esperançadora: en quant a la família anam entrant a un diàleg i comunicació que abans no teníem i en quant a la economia, na Margalida ha trobat un treball estable a pesar que no sigui en el seu ofici.

L'autèntica alegria i força ens ve del Senyor que ens alimenta amb la seua presència i amb la seua paraula. Avui mateix he comprés amb nova profunditat el que ens diu a l'evangeli d'aquest Diumenge: "Deixau que els nins s'acostin a mi".

Desitg per a tots la felicitat i fidelitat als dons i gràcia que hem rebut del Senyor.

El meu nou estatge es el que fou la casa dels meus pares: c. Son Net, nº 74. Inca. La meua nova adreça del correu electrònic es: miamisau@yahoo.es

A reveure.

Miguel Amengual

ARRELS LLATINES

J. Bauzà

Sortint de l'aula de la carretera de Valldemossa, acabada la classe, l'alumne em diu que vol discutir dues afirmacions que jo havia formulat. - Digues-me. - Una: Has afirmat que la nostra cultura té arrels llatines, i jo no hi estic d'acord.

- Home ?, li vaig respondre, si tu vols, podríem fer un referendum, a s'Auditorium o tal volta a l'Aula magna. Tu podries presidir-lo des del podium per controlar el maremagnum ja que series el factotum d'aquest tu-autem. Òbviament podries comptar amb un nomenclàtor que podria sostenir un adlàter teu, per de prompte més senior que junior.

El primer t'hauries d'assabentar si hi ha quorum en el forum a fi que no es donàs, en el recompte, ni dèficit ni superavit. Es podrien presentar els candidats del campus posseïdors d'un bon currículum amb notes de cum laude, presentat amb facsímil i, en prevenció que no patissin cap lapsus ni quedassin en tabula rassa, els proporcionariem un vademecum, no fos cosa que, per tiquis miquis o viceversa, els haguéssim de recloure dins un lavabo patint un delirium tremens o remetre'ls cap a Palma en omnibus.

Després d'haver cantat l'himne Gaudeamus, amb el plàcet del rector segons la ratio universitària que li atorga dret a veto, tu, segons la teva agenda, llançaries un ultimatum, per tal que a tothom agafàs preparat, verbi gratia, no trobant-lo in franganti...

Tot acabat, tu cobraries la nòmina que et facilitaria entrar gratis al solarium de l'hàbitat ...

I el summum seria concedir-te un accèsit al certamen patrocinat per un sponsor...

- *Quin era l'altre tema que em volies discutir?*

- No, ja no li vull discutir.

Amb el cor en la mà

Antoni Bennassar

La xarxa humana

Vaig llegir, en un llibre d'Adriana Schnacke, psiquiatra xilena, una tècnica que m'agrada i ara la vull reproduir.:

Un grup de persones es posen dretes constituint una xarxa humana. Cada una toca amb la mà dreta l'espatlla de la persona que té davant i amb l'esquerra la de la seva esquerra.

La persona de l'extrem esquerre de davant fa una lectura i les de la última filera de darrera, si volen que el lector aixequi la veu, ho comuniquen intensificant lleugerament el contacte de la mà, i així ho fan tots fins que arriba l'ordre al lector. Si, en canvi, volen que baixi la veu, minvaran el contacte de la mà.

Aquesta tècnica vol demostrar que dins el cos humà tot està ben connectat, encara que, de vegades, hom en sigui inconscient.

És cosa ben sabuda que la part de l'organisme que cuida de coordinar aquesta xarxa és el cervell. Però en sabem ben poc, del cervell. Un autor afirma que així com el segle XX ha estat el segle de la genètica, el XXI podria ser el segle del cervell.

Adriana Schnacke, en el seu llibre "los diálogos del cuerpo", li dedica un capítol i defensa que en tenim quatre, de cervells: l'emocional, el valoratiu, el discriminador i el lògic.

El cervell emocional està ubicat en el sistema límbic. La seva funció és adequar el cos als estímuls que rep, produint emocions i conductes instintives.

Nosaltres el vivenciam per la participació del cos: allò que notam quan sentim amor, odi, plaer, fam, etc.

El cervell valoratiu es troba envoltant el sistema límbic. Aquí hi floreixen els valors ètics, estètics, sentimentals, etc

El vivenciam quan acceptam allò que consideram valuós o important, o quan rebutjam el que és perillós i contrari a la nostra taula de valors.

El cervell discriminador s'ubica en els lòbuls occipital, temporal i parietal. La seva funció és captar i reconèixer el món extern a partir de la informació que ens proporcionen els sentits.

El vivenciam quan percebem objectes, formes, colors, sons, etc.

El cervell lògic està situat en el lòbul frontal. Gràcies a ell podem construir síntesis lògiques, produir explicacions dels fets, elaborar conceptes, dissenyar estratègies, fer generalitzacions. etc.

El vivenciam en el pensament actiu, especialment en la relació de causa-efecte.

La bona coordinació d'aquests quatre cervells proporciona la cordura i un bon equilibri psíquic a la persona.

Seria una beneitura preguntar-se per quin dels quatre és el més important, com també ho seria preguntar si el cor és més important que el fetge.

Les malalties psicològiques no són altra cosa que un increment d'un dels cervells en detriment dels altres. De la mateixa manera com succeeix en el càncer, on un cèl·lula egoista s'alimenta de les veïnes.

Aleshores la psicoteràpia (especialment la gúestàltica) consisteix a restablir l'equilibri perdut.

Desenvolupar les quatre àrees enriqueix extraordinàriament la vida d'una persona.

Però aquest equilibri no és gens fàcil de mantenir, ja que els interessos particulars provoquen una automanipulació que arriba a marginar alguna de les àrees citades.

L'organisme és savi i si se'l deixa actuar es fa càrrec i cuida bé de si mateix.

Doncs, per què es fa tan difícil una cosa tan natural?

Perquè no ens han ensenyat a confiar en ell. I el tipus de vivències i formació rebuda poden inclinar l'automanipulació cap a la preeminència d'un cervell o d'un altre.

Nosaltres, concretament, hem tengut una formació altament lògica, reforçada per la filosofia escolàstica. Aquest fet pot haver marginat alguna de les altres àrees. I tem que això és el que deu haver passat.

El desenvolupament de cada una de les àrees no és una qüestió volitiva. En aquests temes la voluntat no té tant de poder com pretenia el voluntarista Agustí.

El creixement d'una àrea necessita un caldo-cultiu adequat.

El cervell valoratiu requereix l'exercici de la funció crítica, que, supòs que estareu d'acord amb mi, no fou degudament promocionada ni despertada en els anys de formació del Seminari.

El cervell discriminador, aquesta facultat que ens permet veure amb claredat el que hi ha, sense deformacions ni judicis previs, ens ha estat difícil degut a una ideologia condemnatòria del "món" i de la "carn".

L'emocional, un poder que ens allibera forces per a realitzar el que ens seria difícil sense ella, (recordem que emoció ve de movere), pens que tampoc ha tengut un bon abonament, a causa d'una mal entesa filosofia del despreniment, i de procurar una "distància" entre les persones.

El cervell lògic sí que ha tengut un bon desenvolupament. Per la meua part us puc dir que a les meves classes m'ha estat molt útil la preparació en el raonament escolàstic, per la seva esmerada estructura.

És una excel·lent eina aquest cervell, sempre que no ocupi l'espai dels altres cervells.

I, creis-me, aquesta és una gran temptació. Freud ja ho descobrí quan va descriure la racionalització: una estratègia inconscient que amaga una frustració amb el raonament, es a dir, amb el cervell lògic.

Les persones tenim una tendència a fer tot el que estigui en les nostres mans amb l'única finalitat de mantenir la imatge ideal de nosaltres mateixos, racionalitzant tot el que desentona d'aquesta imatge

El cervell lògic és molt feiner i manipulador, i sovint se serveix de la paraula que, la majoria de les vegades, en comptes de comunicar, hipnotitza.

Naturalment aquí estic parlant del mal ús d'aquest cervell, que, per una altra part també he de dir que ha estat la causa directa del progrés.

Com a corol·lari d'aquesta reflexió vull dir que quan hom és capaç de no fer servir cap zona cerebral per ocultar alguna dimensió personal, quan un deixa d'auto-manipular-se i comença a confiar en la bondat de l'organisme, vivència que cap dia no és igual a un altre i la vida es converteix en un esdeveniment intrigant i apassionant.

L'únic requisit per a aquesta vivència és una actitud de voler captar totes les respostes que procedeixin de la persona, sense jutjar-les ni avaluar-les. Els guesàtics en diuen d'aquesta actitud existencial, el "donar-se compte" (awareness), que significa "captar com un simple espectador passiu tot el que passa dins un mateix i fora d'un mateix.

Aquest escrit pot semblar una mica teòric i que, per tant, surt de la intenció primordial de la nostra revista, que és vivencial i no teòrica. Però la meua intenció era fer una crítica al tipus de formació que rebérem, que anava encaminada a desenvolupar única i exclusivament el cervell lògic, en detriment dels altres.

Antoni Bennassar Cirer

Avis: Recordau que sa pròxima reunió de condeixebles
serà dia 28 de desembre a les 9 a can T. Català, a Puigpunyent

El nostre convidat

Joan Rosselló

Entrevista amb Antoni Bennassar

Diu l'adagi que amb excuses d'En Pere, En Pau s'escaufa; i això és el que va fer En Toni Bennassar quan va venir a cantar a Porreres en el concert de Sant Roc; tot més es va presentar a la rectoria per convidar-me a respondre un parell de preguntes per publicar a la vostra revista "Modèlics i modelicons". Me'n va deixar dues per mostra i propaganda on hi ha les entrevistes al Sr. Reus i a En Pep Cabrinetti. Jo no podia dir que no, perquè què havia de dir: no tenc temps? I tanmateix tots som com ses llebres que corren per lo que les encalcen. O havia de posar excuses de mal pagador? No em bastava cor. Per tant lo millor era fer de bon al·lot i així ho vaig fer.

1.- Joan, parlan'ns de les circumstàncies de la teva decisió d'entrar en el Seminari. Quin any era?

No sé quan vaig començar a sentir la "vocació". El que puc dir és que no em va venir cop en sec. Record que fent la visita al Santíssim (pensau que anava molt pel Centre d'Acció Catòlica; eren temps de "Cursillos" i en aquell temps en feien també d'aspirants i jo vaig anar al III curset d'aspirants que es va fer de l'11 al 15 d'octubre de 1951 a Sant Salvador), fent la visita al Santíssim dic, demanava esser capellà, però no en parlava amb ningú, ni a ca nostra, ni als amics, ni als capellans, fins que un bon dia, acabat ja el batxiller, el vicari Ferriol, dins el quartet d'allà dalt del Centre d'Acció Catòlica de Felanitx, em va demanar què havia pensat fer o estudiar, i jo li vaig dir que m'agradaria ser capellà. No sé si en seguïrem parlant o no. Més envant però, em pens que era a uns exercicis espirituals per a joves que férem a Ca'n Tàpera amb D. Jaume Bonet i D. Miquel Siquier de directores espirituals, aquest que devia estar siulat d'En Ferriol, em va fer escriure a una fulla de paper els motius pels quals jo volia ser capellà, i també els motius "diríem" negatius. No sé que se'n va fer d'aquest full, ni si va servir per res.

La qüestió és que un altre dia, El Sr. Ferriol mateix em va dir que anàs a Ca'n Tàpera -hi havia

reunió o exercicis de capellans- i parlaria amb el Sr. Montcades. Així ho vaig fer. Però de lo que vàrem xerrar ja no me'n record de res. Només sé que, abans d'agafar es "camió" de tornada a Felanitx, vaig tenir temps d'anar a la Sala Augusta a veure "La Túnica Sagrada".

Quan vaig dir a ca nostra que volia anar al Seminari, crec que en varen estar ben contents.

Vaig entrar al Seminari l'octubre de 1954, començant pel segon curs de llatí perquè pel setembre m'havia examinat de primer que havia estudiat com extern. Un d'aquests dies d'exàmens setembrins, al berenar del matí, les monges ens havien preparat aquells famosos plats amb oli i una tomàtiga grossa enmig, jo que com a bon pagès no estava avesat, en aquests casos, a usar forqueta i ganivet, peg fitorada a la tomàtiga, que ben untada d'oli com estava, enverga fua i bot i ja no es va aturar fins a mitjan refector.

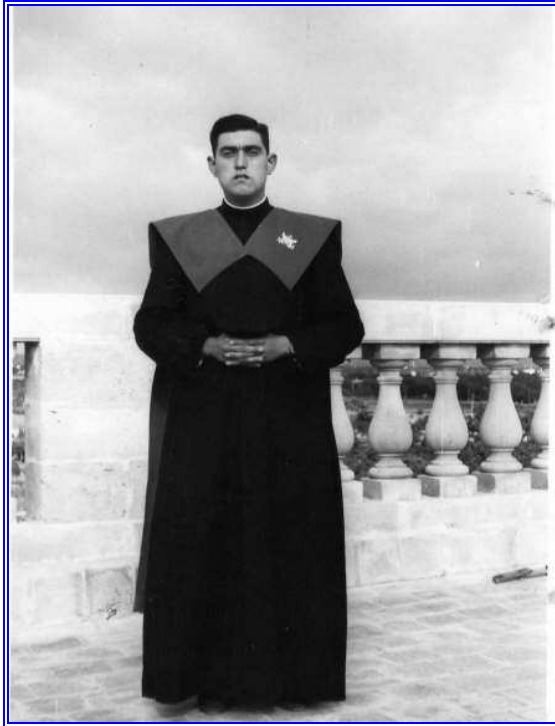
**2.- Ja tenies el batxiller ?
On el feres ?**

El vaig estudiar a l'Institut de Felanitx.

3.- Parlan's de l'experiència de ser prefecte.

Fa tant de temps que no sé que he de respondre. El que puc dir és que estic content d'aquells anys i en guard un bon record. Sé que a

la sala d'estudis vos repetia molt: *au! au! estudiau*. I vosaltres, crec que en fèieu un poc de befa, però no és que em llevàs la son.

4.- De quins cursos ho fores ?

Vaig començar amb vosaltres a quart, i a l'arribada al Seminari, després de les vacances d'estiu, el primer que em va sortir a camí a corrensos i cridant: *Sr. Rosselló, Sr. Rosselló!*, va esser En Miquel Nigorra, a.c.s. Ja no record de quins cursos més ho vaig esser, llevat del curs dels "Balarrasas" on hi havia En Víctor que, si no vaig errat, feia el Mes de Maria dins el seu quarto i a qui En Terrades qualche pic li recitava estrofes de la poesia "El dos de mayo": *Lloras porque te insultaron/ los que su amor te ofrecieron...* Entre aquestes vocacions tardanes hi havia també

un tal Marc Bonet de S'Horta a qui un Dimecres Sant, li vaig dir si el s'endemà, Dijous Sant, aniria a servir la missa a la cepelleta de les Monges, i ell ben afaitat i enllestit, cap allà són les feines. No li va caure gens bé la broma, i com que *-ni fallor-* n'hi havia d'altres que sabien cosa, el vespre a la plàtica, el Sr. Amer va aprofitar la feta per parlar de caritat i etc.

5.- Teníeu consignes ? Què havíeu de fer?

Consignes no. I a més ho sabeu tant com jo. Lo que havíem de fer era que hi hagués ordre i que tothom servàs el llum ben dret, i aquest llum era el Reglament i la voluntat dels Superiors que, seguint aquest mateix Reglament, vetlaven perquè no traguéssim cap peu del solc i arribàssim a ser uns bons capellanets. No t'ho deien així, però era així.

6.- Us reuníeu amb el Rector o amb el superior ?

Amb el Rector no hi havia costum. Això no vol dir que si passava qualche cosa, i quan dic qualche cosa s'entén que no fos bona, segons la seva manera d'entendre el Reglament, normes i disciplina, llavors sí que et podia cridar "ad audiendum verbum", com per exemple un dia que el Rector se'n va tèmer que els al-lots estaven tots sols pel pati exterior i va fer celles ferm a En Biel Tomàs, a.c.s. que era el

prefecte que estava de torn, però això eren faves comptades. El Rector no xerrava gaire amb els prefectes. Amb el Superior sí que hi havia contacte, al cap i a la fi era ell el responsable de la Secció i el qui responia davant el Rector.

Crec que aquesta pregunta la puc contestar amb una sola paraula: “bons”. Per ventura això, per voler-ho dir tot, no diu res, però com que jo no era –ni tal volta encara ara no ho som- gaire crític, no veia els punts negatius que hi havia.

7.- Teníeu alguna gratificació ?

Els avantatges eren que tenies un poc més de llibertat que els teus companys de curs. I això en el seminari d'aquell temps sempre era d'agrair, encara que quan havies de tenir esment a “sa guardeta” estiguessis més fermat.

Anècdotes? Sols no sé si val la pena parlar-ne. En diré algunes de les que recordi. Les diré així com surtin, sense cercar ni l'ordre cronològic ni si són feels a així com varen passar perquè “*tempus edax rerum*”, tot s'ho fa seu i ho esborra. N'hi haurà del vostre curs i d'altres, com he contat més amunt.

8.- Quins records tens del Seminari ? Anècdotes... Com valores els anys de Seminari ?

Record, per exemple, que En Rebassa de Pollença, que tenia de veïnat de quarto amb les finestres que becaven cap a Son Bonet,

duia el control dels avions que anaven i venien; també feia coets, embolicant mistos i llavors els calava foc dins el corredor, i així mateix pegaven una mica de fua. Em pens que era aquest mateix que tenia cronometrat quantes comunions donava D. Toni Esteve, el temps que el Sr. Soler en donava una. I parlant de D. Toni, recodareu que un dia en que estava de setmana a la missa de comunitat, quan sortia de la sagristia amb En Mateu Buades d'escolà, que anava davant davant tot devot i xano-xano, D. Toni que atropellava més, degué acabar la paciència i li va enflocar: *Fé via, que et passaré davant.*

Tenc ben present les vegades que un dels angelets d'aquella imatge de la Mare de Déu assegurada, prenia el vol i el trobaven colgat dins qualque llit, ben tapadet i mostrant només es caperrinoi. O quan Sor Margalida, (sa santamariera que li dèiem) em va cridar per dir-me: *Sr. Rosselló, hauria de dir an ets al·lots que no toquin es cossiols per posar davant els quartos.* (Recordau que enramellàvem els portals del quartos dels qui feien festa). I jo què podia contestar si era el qui els havia posat ?

Una altra cosa que ens devertia, a En Toni Pericàs i a mi, era fer una volta pel dormitori quan pujàvem de l'Adoració Nocturna, i veure tota aquella tropa dormint beatíficament.

9.- Del viatge a Cabrera què recordes ?

Serà una resposta curta: tot molt bo i molt bé.

10.- Quin fou el teu primer destí com a capellà?

Alguna anècdota.

El primer sobret blau deia: *Teniendo en consideración las circunstancias que concurren en V.R., por el presente venimos en nombrarle y le nombramos Vicario Cooperador de la Parroquia de Nuestra Señora de la Soledad, con todas las facultades, derechos y obligaciones inherentes a dicho cargo. Dios guarde a V. R. muchos años. Palma de Mallorca, 11 de enero de 1963. Jesús, Obispo de Mallorca.* També havia rebut una notificació del Sr. Sacanell en el mateix sentit. I ja me teniu En Joan, dia 25 de gener de 1963, al matí dient missa nova als seminaristes, presidint el refector amb el berenar d'una tassa de xocolata i una coqueta bamba que hi solia haver en tals ocasions, i més grandia començar la tasca a la Soledat amb els bons amics, D. Damià Vidal (es Patró que li dèiem) i Mn. Miquel Pons Sastre.

No record gaire anècdotes, per ventura "sucant ets alls" me'n vindrien més. D. Damià era un "cul inquiet", era molt actiu i

sempre truiava, anat d'ací i d'allà amb aquella moto Isso blavenca. Coneixia molt bé la Parròquia i la gent. Feia feina i bona feina pastoral. En Pons havia format una escolania que funcionava la mar de bé. D. Damià i jo anàvem a les escoles. A la nacional hi havia un mestre, D. Guiem, que ja, en aquell temps, s'exclamava: *Sr. Vicari, tendrem batxillers "analfabetos"*.

Jo era el consiliari d'un petit grup d'escoltes. Hi havia un tal Tià a qui sempre li feien el feix damunt, però no s'escalivava. Hi havia també En Bernat que quan organitzàvem una sortida demanava si En Tià havia de venir o no, perquè si no venia, llavors era ell, En Bernat, el qui sofria les pesadures dels altres. I per ventura tampoc no venia.

Què més puc recordar? Les anades a fer de "ministre" als funerals de Es Molinar, Son Ferriol o Sant Jordi. Per anar al Molinar me retia més anar a peu, travessant es torrent i pegar darrere Es Portitxol que anar-hi amb la moto. Una vegada devora el Portitxol em vaig encolcar dins el cotxe dels morts sense mort. Aquella genteta de la Funerària ja ens coneixia i molts de pics, quan arribaven amb el difunt a l'església, com que havien d'esperar que acabàs el funeral i les exèquies, ens deien que féssim via.

Als funerals de Son Ferriol solien venir-hi a cantar un parell

d'homes que es llogaven per a tal fi; nosaltres els dèiem "Sa Companyia Artis". Mn. Antoni Bordoy era el qui tocava l'harmòni i hi acudia, tot ensotant, qualcant una moteta i duia el capell fermat amb un cordonet perquè el vent no li prengués. Eren de veure i sobretot de sentir. I sobretot era de sentir el duet format pel rector de Sant Jordi Mn. Francesc Caimari que sonava i cantava i l'escolà. Especialment la cosa prenia força al moment del *Dies irae*. Cantaven la seqüència ells dos, interpolant una estrofa gregoriana i una a veus. Vet ací la gran coral.

Parlant d'aquest Sr. Bordoy puc dir que, a vegades per les festes, venia a tocar l'orgue a La Soledat. Si li movies abelles del Concili ja eres a bous. Era el temps que es parlava de la reforma litúrgica del Missal, del Ritual i del Breviari, i l'home prenia unes bones encalentides. Era el capellà del manicomi i lo que ara diré no sé si ens ho va dir ell o li penjàvem nosaltres, i és que explicava a aquella genteta el *Quicumque*.

11.- Destins posteriors.

Porto-Colom (uns mesos també "Cura Pàrroco en funcions" de S'Horta). Sant Llorenç des Cardassar. Petra. Llubí onze anys i els vuit darrers també Costitx i uns mesos Maria de la Salut) i Porreres.

12.- Com veus l'Església actual?

Uf ! Ara hauria de respondre amb allò que endossàvem al Rector Payeres: *“No me hagan preguntas que me hagan pensar”*. Suara vos deia que no som gaire crític, però no he dit que fos llosco. Què he d'anar a dir, si ho sabeu molt més i millor que jo com va la barca.

No sé com encara som vius, pastoralment parlant. Mir i no veig. Hem passat temporades molt millors. No don la culpa a ningú perquè és massa bo de fer, i tots *tenim sa pell a s'estenedor*. És vere també que tornam pocs i vells, però *“ubi deficiunt equi, trotant aselli”*. Em sap greu semblar pessimista. Vull ser molt realista, tocar de peus a terra i tenir més fe, però no sé si fèim coses per justificar-nos o perquè les hem de fer o per por de perdre els pocs clients que tenim. A més no sé distingir entre quan estam al servici de la gent o quan *ens mengem sopes damunt el cap*. I si no hem *d'acabar de rompre la canya esquerdada, ni apagar la flama del ble macilent*, una cosa sí que és clara i a l'abast de tots: caminar amb la nostra gent, bategar al ritme dels seus batecs i tenir sempre a punt el potet de l'ungüent de reblanir (llegiu obres de misericòrdia).

Nota explicativa.- Dubtava de si havia d'esborrar qualche cosa d'aquesta resposta., sobretot el començament del segon paràgraf, perquè casi no sé per què ho he

escrit ni què vol dir. Però llegint un articlet al darrer N° de “FOC NOU” titulat *L'acta de defunció del Vaticà II*, he trobat que ho havia de deixar tot tal com està.

13.- Parla'ns dels teus hobbies, projectes, etc.

Aquesta parauleta “hobbies” no sé ben bé què vol dir. Pens si la podem traduir per “curolla”. Quines són, idò, les meves curolles? M'agrada trescar per les nostres muntanyes, contemplant paisatges, animals i plantes; escoltant silencis; esplaiant la vista i el cor; compartint pau i amistat... el grup Vidalba n'és testimoni. També m'agrada replegar estampes –i si són antigues millor-, cançons i refranys. I pas gust d'escriure cròniques de viatges o excursions.

Tot però sense pretensions de res, faig tenir ver el que diu la cançó:

*No cant perquè sia bo
ni perquè sia dolent;
cant per dar gust a la gent
i per divertir-me jo.*

Projectes?

Em trob bé fent de rector.

No voldria fer nosa mai; sebre retirar-me, abans que em retirin, i com diuen les Rondalles, “al cel mos vegem tots plegats. Amén”.

Que Déu vos conservi l'humor i l'amistat.

Joan Rosselló

Com funciona... MALLORCA

Un país ben organitzat

Tira, tira... però ben organitzats, se va foradant la terra!

*La meva pujada al Kilimanjaro **

Sebastià Salom Mas

En Jaume Sancho em demana que conti per a la nostra revista la meva pujada al Kilimanjaro. Amb molt de gust per part meva, però amb por de fer-me pesat, com els avis que es fan avorrits quan conten el seu servei militar als néts.

Vaig escriure una crònica del viatge per ajudar als companys que després de nosaltres volguessin repetir i millorar la nostra experiència, però la crònica es va quedar a la parròquia de Gitongo (Burundi) i, per sort vostra, no en tenc còpia. Així ara no podré cansar-vos amb noms de llocs i detalls de poca importància. Hauré de limitar-me als records de la memòria.

* El **Kilimanjaro**, amb 5.895 mt. d'altura, és el cim més alt del continent africà. (J.S.)

Era a finals de gener o principis de febrer de 1974. Havíem planejat el viatge tres mallorquins (que érem en Cecil Buele, en Jaume Ribes i jo) i dos asturians (en Fernando Fueyo i n'Ángel Eladio González -Yayo-). Partíem amb una furgoneta coberta (una combi, que li dèiem), equipats per dinar en ruta i dormir dins la mateixa furgoneta quan no ho poguéssim fer d'altra manera. A mi em feia il·lusió, sobretot, visitar les reserves africanes i a en Cecil Buele li feia il·lusió, sobretot, pujar al Kilimanjaro. Si no ho record malament eren uns mil cinc-cents quilòmetres d'anada i altres tants de tornada. Perquè, a més, jo volia arribar fins a Mombasa, ciutat de Kenya, port de mar a l'Índic, a veure quines possibilitats hi havia per poder fer un viatge amb vaixell des de la costa africana fins a Mallorca. El resultat fou que cap ni una.

No vos contaré totes les peripècies del viatge, perquè foren bastants i sucoses: com la sortida de Burundi sense trobar fronteres i haver-nos de presentar a la policia de Mwanza, o com la nit que passàrem dins la reserva del Serengeti, ajaguts dins el cotxe amb les portes obertes mentre les hienes ens llepaven els plats bruts del sopar, o com les vint-i-quatre hores seguides que vaig haver de passar a la carretera amb en Fernando i en Yayo, amb el cotxe espenyat, devora un poblat de massais, mentre en Cecil Buele i en Jaume Ribes eren a cercar una grua a la ciutat més pròxima d'Arusha...

La furgoneta. Una de tantes aturades. (Foto S. Salom)

...Però m'han demanat la pujada al Kilimanjaro i allà vaig.

La ciutat de Moshi es troba als peus del volcà i era obligatori passar prèviament per l'oficina de turisme per a obtenir un permís. El motiu és ben raonable i és per assegurar-se que tots els qui hi pugen tinguin un lloc garantit per poder passar la nit a cobro a algun dels refugis que hi ha a mitjan camí. Perquè la ruta normalment suposa tres dies per pujar i dos per davallar. Però a l'oficina de turisme tenien totes les places cobertes i havíem d'esperar-nos quinze dies per a obtenir el permís. I nosaltres no podíem estar tot aquell temps. Anàrem a dinar al Seminari de Moshi i ens indicaren que si pujàvem a la parròquia de Maúa, situada ja al coster de la muntanya, tal vegada els capellans suïssos que la regentaven ens podrien ajudar. I així ho férem. La ciutat de Moshi es troba a uns cinc-cents metres d'altitud i la parròquia de Maúa es troba ja a uns 1.900 i així ens podríem estalviar algun dia de marxa. Sopàrem i dormírem a la casa dels suïssos i ells ens proporcionaren un guia i tres portadors. D'aquesta manera, el nostre guia es comprometia a pactar amb els altres guies que es pogués trobar en els refugis i donar-los si fos precis una propina, per aconseguir fer-nos un lloc, encara que haguéssim de dormir de dos en dos a una mateixa llitera.

Dit i fet!

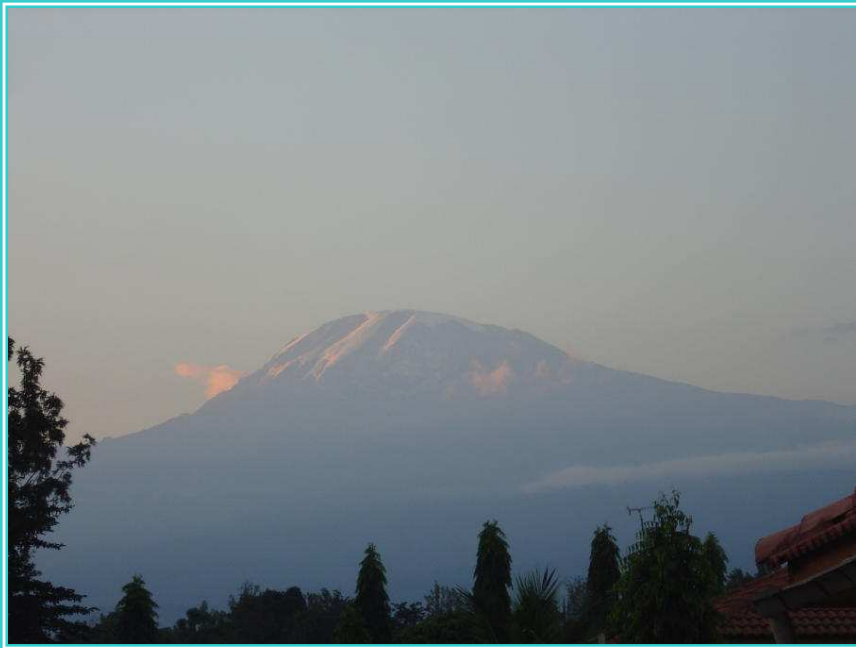
(A la reserva de Ngorongoro)

El primer dia de pujada fou en el començament entre plataners i camps de cultiu per dins una zona molt poblada i semblant a l'hàbitat de les nostres parròquies de Burundi. Després

entràrem dins un bosc amb arbres molt alts i una vegetació molt espessa, on en ple dia quasi feia fosca. Era una autèntica selva tropical. I finalment, a poc a poc, desapareixia el bosc i arribàvem a un terreny pedregós amb vegetació baixa. Tot això, amb una pujada contínua, sempre a peu pla, però vaja quina pujada, com més anava més empinada. Un poc abans d'arribar al refugi contemplàrem ja el cim del Kilimanjaro tot nevat. Feia un cel blau intens sense cap núvol. A Moshi hi havíem trobat calor de ple estiu, a Maúa la temperatura era com de primavera i ara, en arribar al refugi, hi feia un fred rigorós d'hivern. Faltava poc per pondre's el sol.

El nostre grup. (Foto S. Salom)

(Vista des de Moshi. Internet)

Passàrem la primera nit al segon refugi de la ruta oficial, és a dir que tota la gentada d'alemanys, anglesos, americans, japonesos, etc..., amb els quals ens hi trobarem i que sumarien una bona cinquantena, hi havien arribat per un

altre camí, perquè ja duien dos dies de ruta i havien passat la nit anterior al primer refugi. La nostra venia a ser com una espècie de drecera clandestina.

A l'hora de partir, el segon dia. (Foto S. Salom)

Els refugis eren uns edificis rectangulars amb dos pisos de lliteres de fusta a cada costat, on hi cabien per ventura una vintena de persones. Les parets, com el sòtil, eren de llauna ondulada. Per calefacció un foquet de llenya cremava a l'interior amb una xemeneia. Ni llum, ni aigua, ni fogons. Cada expedició duia els seus instrumentals i els seus queviures. Els excusats

eren unes latrines rudimentàries a l'exterior. El guia ens preparà una sopeta calenta i anàrem a dormir.

(Foto d'arxiu. Internet)

El segon dia començà com el final del primer, pujant entre roques i caminets de pedres. La vegetació cada vegada s'anava tornant més escassa. En Cecil Buele, que havia torçut un peu el dia anterior, molt a pesar seu va decidir quedar-se en el refugi i esperar-nos-hi fins al nostre retorn. Era molt arriscat continuar caminant amb el peu adolorit. I els altres reprenguérem el nostre camí amb les motxilles a l'esquena. Ben aviat arribàrem a una gran explanada, amb l'immens Kilimanjaro al fons, a la nostra esquerra, i un altre gran cim, no tan alt però més esquerp, s'aixecava a la nostra dreta.

El darrer refugi, ja als peus del Kilimanjaro. (Foto S. Salom)

Als peus del Kilimanjaro destriàvem un puntet lluent que ens digueren que era el darrer refugi, abans de la pujada definitiva. I què ho va ser de llarga aquella explanada! Com més caminàvem semblava que el refugi s'anava allunyant encara més. Les nostres passes es tornaven lentes i els nostres alens més feixucs. Les aturades per descansar s'anaven fent més freqüents. I ens anàvem passant, alternativament, amb les altres expedicions que feien la mateixa marxa. Adesiara una creu dibuixada en terra amb pedres compostes i una inscripció amb pedretes més petites ens recordava que anteriors expedicionaris no havien superat el mal d'altura. El cim del Kilimanjaro arriba prop dels sis mil metres i aquella explanada tal vegada rondava els cinc mil.

(Foto d'arxiu. Internet)

Quan, a la fi, arribàrem al darrer refugi, la boira baixa ho havia envaït tot. Devien ser les quatre del capvespre. Ens ajaguérem tot d'una a les lliteres. Més tard sortírem a fer dos estiraments i

mentrestant el nostre guia, en Paulo, ens preparà un te calent. Ja ens ho havia dit ell, abans de partir, que no tendríem gana. El nostre aliment bàsic eren fruits secs: prunes, panses i bessons. Devers les sis ja ens disposàvem a dormir, perquè no hi ha crepuscle a l'equador i, en pondre's el sol, la fosca cau com una cortina. Dos parells de calcetins i bosses de plàstic pels peus, amb tota la roba possible posada, també els guants amb dos dits foradats que em deixaren els suïssos, i els sacs de dormir i les mantes que els portadors havien pogut transportar. El fred era intens. No record haver-ne patit tant mai. Se sentia siular el vent a defora.

A la una de la nit tocaren diana. Tots ens aixecàrem, també tots els altres estrangers amb els quals compartíem refugi. Cada grupet s'organitzava amb el seu guia. El nostre ens va fer deixar les motxilles. Només ell duria la seva. Les recolliríem a la tornada. Nosaltres en tendríem prou amb un bastó a una mà i la llanterna a l'altra.

A la motxilla hi posàrem les coses més indispensables: una cantimplora d'aigua gelada, una botelleta de whisky tanzanès, unes bossetes de fruits secs, unes pastilles de no sé quin medicament per cas de casos, una màquina de fotos, la filmadora Super-8 i unes piles de recanvi. Els portadors ens digueren que, si no els necessitàvem, es quedaven en el refugi. I s'hi quedaren.

Tots els expedicionaris anaven equipats des de la punta dels peus fins a les orelles: botes d'escaladors, calçons gruixats, anoraks siberians, passamuntanyes de qui sap quin pèl... Nosaltres, en canvi, feiem llàstima. Jo duia unes espadenyes de tennis, un anorak d'allò més prim i els guants i la gorra de punt que em deixaren els suïssos.

(Foto d'arxiu. Internet)

La pujada era per un caminó serpentejat enmig d'una gran rosseguera de pedres. Per sort no havíem de trepitjar gel, perquè ens digueren que feia més de nou mesos que no hi plovia en aquella zona. Començàrem fent una aturada cada vint o

vint-i-cinc passes, un poc més amunt l'aturada havia de ser cada deu o dotze passes, i així seguint... Uns expedicionaris es quedaven, uns altres desistien i tornaven enrere. Primer en Fernando i un poc després en Jaume renunciaren a seguir pujant i quedàrem que ens esperarien en el refugi. En Paulo ens deia que aquell dia la respiració se li feia més difícil que en ocasions anteriors i ens insinuava que també nosaltres ho deixàssim córrer. En Yayo em digué: "Què feim?" I jo li vaig respondre: "No pots pujar tu? Doncs, continuem fins que el cos aguanti".

El guia, a un moment donat es lleva la motxilla i me la dóna perquè la dugui jo. I jo me la pos, però no havia caminat encara quatre o cinc passes i em vengueren vòmits. Li vaig fer senyes que no podia dur-la més i que si tampoc la podia dur ell que la deixàs en terra i ja la recolliríem a la davallada. Però ell se la tornà col·locar a l'esquena. Tot això amb una fosca espessa que es podia tallar amb un ganivet.

Caminàvem a pas de tortuga, il·luminant amb la llanterna el lloc on havíem de posar els peus per un caminet que es feia cada vegada més empinat, cap amunt cap amunt, amb neu petrificada a cada costat. I a mesura que començava a clarejar, el paisatge es tornava meravellós.

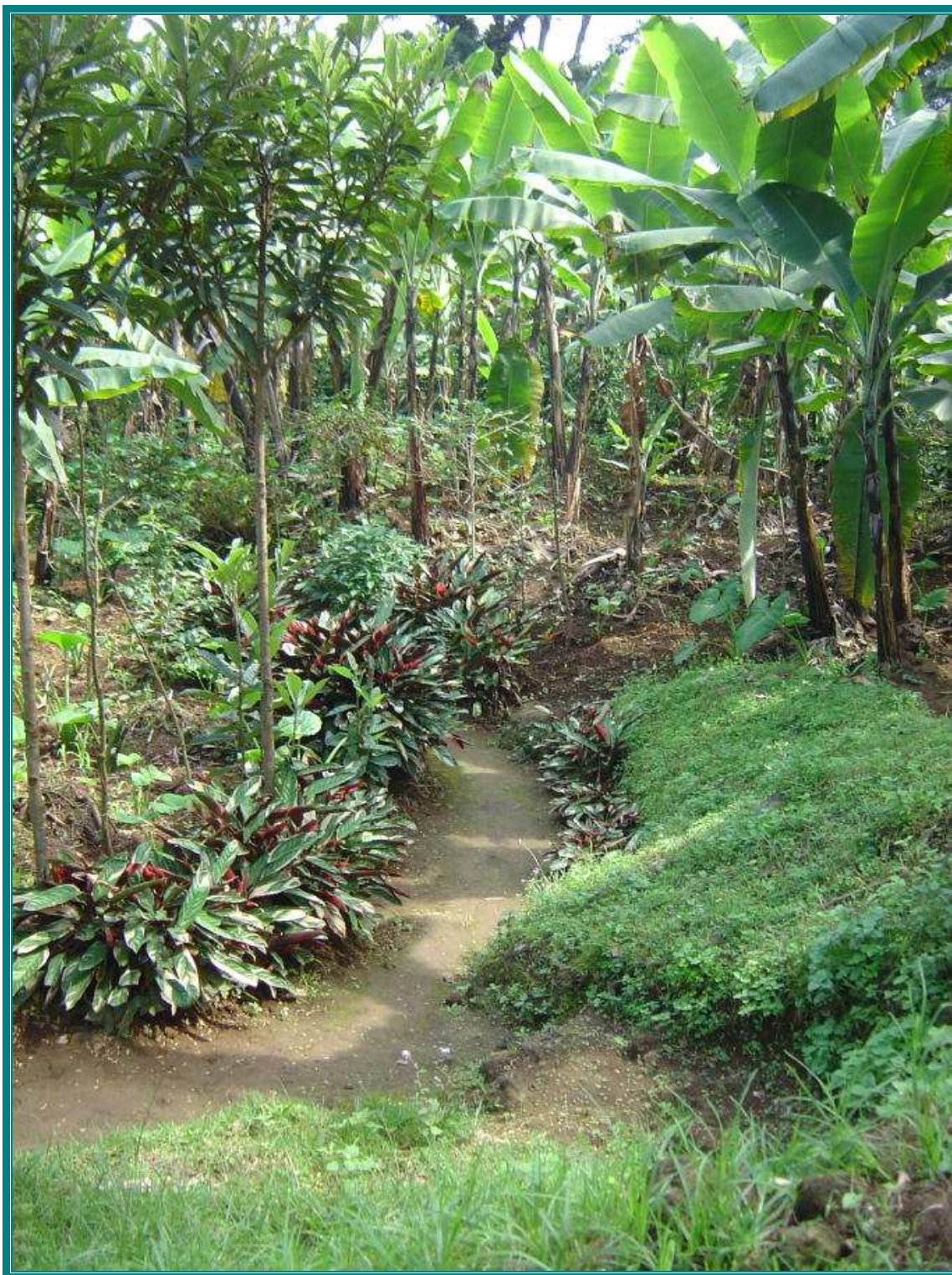
(Foto d'arxiu. Internet)

Coronàrem el cim un poc abans de les sis, a punt de sortir el sol, esplendorós. Entre nosaltres i el sol s'estenia com un immens llençol de cotó. A la nostra esquena hi quedava el gran cràter del volcà, d'un quilòmetre de diàmetre? O més? No ho sabia dir. Allà dalt no s'hi podia estar de fred. Em llevava un pic i un altre els guants per fregar-me les mans i els dits congelats. Intentava filmar, però la filmadora semblava anar massa lenta. Vaig canviar-li les piles, però la Super-8 semblava que no tenia forces ni amb les piles noves. La filmació no sortiria bé. Dos mesos després, quan vaig rebre les pel·lícules revelades, vaig veure que m'havia equivocat: la filmació donava fe que havíem arribat al capdamunt.

Era tant el fred i tanta la meva preocupació per filmar, que no vaig parar esment a on estampaven la firma els supervivents. I, empesos pel fred i pel guia, ben aviat iniciàrem el descens. Davallàvem a poc a poc, però sense aturades. Ens creuàvem amb gent que encara pujava i altres que esperaven, asseguts, a recobrar l'alè.

Férem una breu aturada al refugi per a prendre un altre te calent, dues galletes i dos bessons. Carregàrem les motxilles i tornàrem partir.

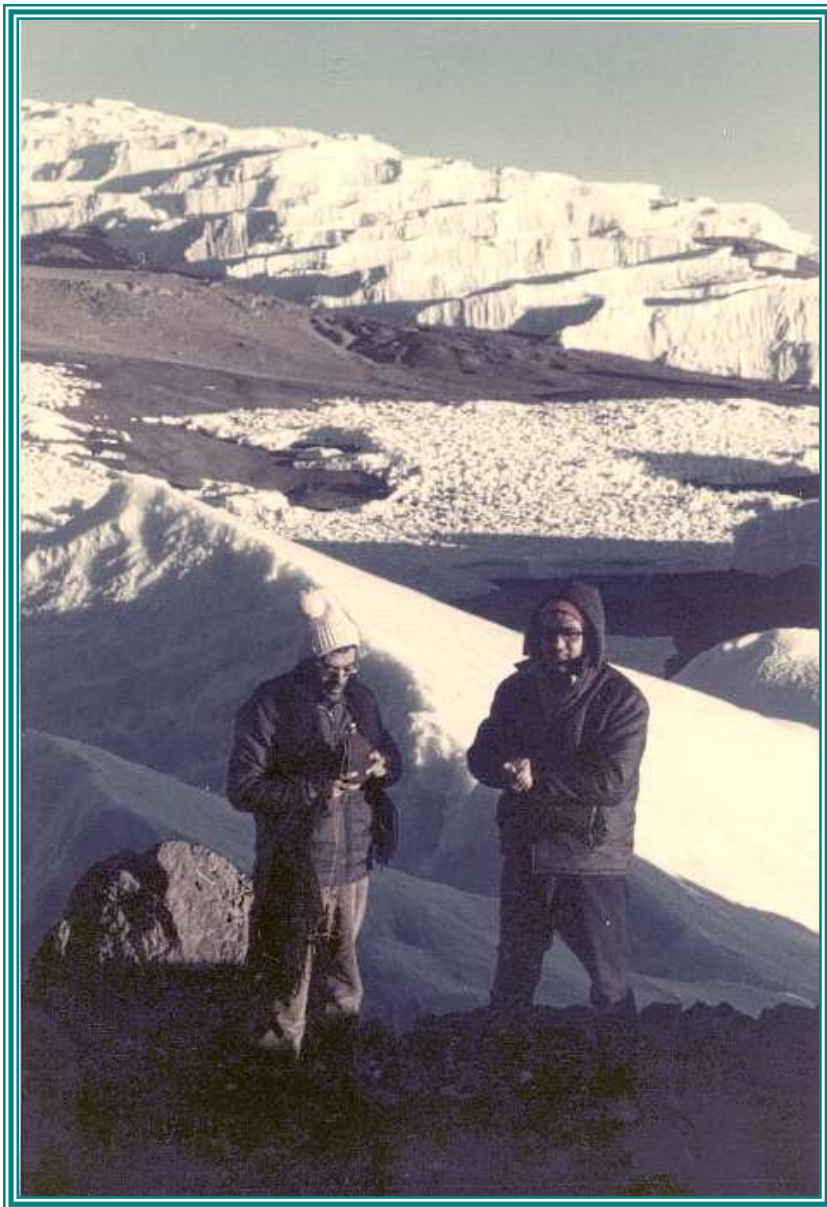
No record detalls de la baixada. En arribar al refugi següent, en Cecil s'ajuntà a la nostra expedició, ja visiblement restablert de la torcedura. I per avall s'ha dit.

Sendera de Moshi. (Foto d'arxiu. Internet)

A posta de sol, no sé els altres, però jo ja em movia com un autòmat, amb els genolls esbraonats i amb les plantes dels peus adolorides. Ja dins l'espessor del bosc, en Cecil va prendre la iniciativa d'avançar la marxa amb dos dels portadors i ens va sortir a camí amb la furgoneta. D'aquesta manera ens va estalviar les dues darreres hores a peu, que s'haguessin fet interminables.

Arribàrem a la parròquia de Maúa amb fosca ben negra, quan serien les onze bones. Sopàrem de calent en el menjador dels capellans. Ens dutxàrem i ens curàrem com poguérem les bòfegues de les plantes dels peus. I, sense més romanços, anàrem a dormir a un llit ben acomodat amb llençols nets i matalàs. Quin goig !

I al dia següent continuàrem la nostra marxa en cotxe fins a Mombasa.

Un bany a la platja ens ajudà a cicatritzar les bòfegues.

Però un dels dits de la mà persistia engalavernat i insensible, com si estigués congelat, fins que arribàrem a Burundi.

*Cavallet,
quan eres jove !*

Sebastià Salom

* * *

Al capdamunt del Kilimanjaro. (Foto S. Salom)

E TIMOLOGIES (de Segona accepció)

- Autòpsia** .- Mirar-se a si mateix (p.e.: "M'he fet s'autòpsia i tenc mal color")
- Episcopal** .- Mirar des de dalt (p.e.: "Mirada episcopal només veu perruques")
- Ínclit** .- Un que fot molt d'aldarull (p.e.: "Molt ínclit i poques nous...")
- Mística** .- Aquella persona o cosa que resulta un misteri (p.e.: "Sa nostra Església és tan mística que no hi ha Cristó qui l'entengui!")
- Mitòleg** .- Un contista (cast.: un cuentista) (p.e.: "No et fiis d'ell, que és un mitòleg i te vol embetumar de groc...")
- Mitrat** .- Un que duu un bon barret (p.e.: Bé... sobren exemples...)
- Monógam** .- Una i ja n'hi ha prou... (p.e.: "Gràcies a Déu som monógam!")
- Necrofòbic** .- Un mort de por (p.e.: "Estava tan necrofòbic que quasi em vaig...")
- Neolítica** .- Sa darrera pedrada (p.e.: "Aquesta ha estat sa neolítica!")
- Neumatocefàlic** .- Un cap buit (o ple de vent) (exemples n'hi ha arreu)
- Nitroglicerina** .- "Dolça, però fada..." (p.e.: "Aquesta és una nitroglicerina...")
- Podòleg** .- Persona que parla o pensa amb els peus (p.e.: "Més val ser coix que podòleg")

Josep Antoni Fuster

En el primer aniversari
de la seva mort,
el seu
record dins nosaltres
és com el seu arbre,
cada cop més viu
i esponderós.

Prega per nosaltres.

Sebastià Mesquida

El Déu possible

Una conversa pausada
sobre el seu darrer llibre

amb *J. Sancho*

Els llibres d'en Sebastià Mesquida -tots ho sabem i ell també- no són gens fàcils de llegir. Quan hom se disposa a llegir-los ha d'estar ben disposat a esmerçar-hi un temps i un esforç que sols la seguretat de trobar-hi sempre un contingut sucós i ben madurat de reflexió i vivència - sempre molt ran del món real - permet envestir-los amb delit.

Si jo mateix no n'estigués ben convençut, difícilment me podria fer creure que uns escrits tan aparentment complexos - i m'estic referint ja a aquest darrer llibre - estan parlant precisament del món més real, sense cap mena de concessió especulativa a-històrica: En aquest llibre se parla del món i de l'home històric i concret d'avui, tal com és i com no pot ser d'altra manera. Aquests són "els signes del temps", la seva realitat i les seves possibilitats. Ens parla del Déu possible avui, per a l'home d'avui, per a l'home integral. I quan això es vol fer amb honradesa i sense concessions, surt un llibre així.

A mesura que vas llegint el llibre pàgina a pàgina te n'adones que t'està parlant d'una realitat tan a prop de tu i tan dins de tu que amb cada capítol hi sents una mena de complicitat, de sintonia i d'"identificació" íntima, profunda, que te fa recuperar l'esperança en aquest Déu possible.

Si a en Sebastià no el fan comparèixer davant el Sant Ofici per a donar explicacions sobre aquest llibre serà per un d'aquests tres motius: o perquè no se n'adonaran que l'hagi escrit (el més probable), o perquè el seu propi llenguatge li serveix un poc de camuflatge i "emboira" una mica tot el que aquest llibre suposa, o perquè amb en Sebastià això seria perdre el temps... En Sebastià pensa per lliure i vol dir lliurement el que pensa sense fer mal. Si fos cirurgià, voldria operar sense obrir ferides. Ser bona gent té un cost ! Parlem ara del llibre.

- *Sebastià, abans de res m'agradaria me parlassis de la gènesi d'aquest llibre: tant de la gènesi factual del llibre concret com ha quedat plasmat, com de la gènesi intel·lectual dins tu que l'ha fet possible.*

Quan i per què te decidires a escriure "El Déu possible" ?

- **S.M.-** D'acord. Però abans de tot deixa que trameti una salutació molt cordial a tots i a cada un dels teus condeixebles, que fa estona que no veig. La culpa generalment és meva, ja que em puc moure poc.

I anem a la qüestió.

Ha plogut molt, però encara ara puc recordar que, essent jovencell, m'adonava que els sermons dels capellans, a vegades tan rumbosos, no canviaven "res". Podien ésser bells, però amb aquesta estimació tot s'acabava (semblaven ésser una cosa per "mirar", però no per "menjar" o usar en qualque sentit). És curiós que a vegades em passassin pel cap aquestes idees, però és així. Doncs bé: estant a la parròquia Verge de Montserrat em succeí quelcom que deu ser relacionable amb aquella impressió llunyana, però que ara es presentava amb formes contundents i reptadores. Era la impressió que, fes jo el que fes, el moviment a què donaria lloc romandria "distint" i tancat en si mateix, i que mai no afectaria, per tant, el que succeïa al carrer. Era com si el carrer i l'església fossin móns separats, malgrat tinguessin els mateixos protagonistes. Explicitant això una mica, el que jo devia veure –ho pensàs o no- era que ni els termes o les realitats que es manejaven en la "pastoral", ni l'home que la presidia –en aquest cas, jo mateix-, eren capaços d'atènyer la vida ordinària de la gent i del món que coneixem. En canvi jo pensava, més o menys, que Déu sí que "volia" atènyer aquesta vida ordinària de la gent i aquest món. Ho vaig dir al bisbe Teodor, etc., etc. Aquí he d'afegir la meva convicció que l'Església com a tal no detectava aquest problema i que no calia esperar un intent, per tant –al que m'hagués pogut adherir amb cos i ànima-, per superar-lo. Vet aquí unes idees bàsiques de la meva concepció religiosa de molts d'anys. La síntesi era que havíem d'arribar a la història i no hi arribàvem (no cal dir que entenia per història els mecanismes més bàsics i coneguts del moviment humà). A això s'hi ha d'afegir una dedicació de trenta anys - sempre gustosament - a la Teologia Fonamental, unes matèries que amb el temps s'han fet molt aclaridores del rerefons del fet cristià i aptes per a depurar concepcions de temps passats. De tot això hauran nascut, principalment, els llibres "El sagrament universal", de 1994, i "El Déu possible".

Només queda especificar que en "El Déu possible" he intentat plasmar i tractar no una qüestió particular - com en "El sagrament universal", on em centrava en la importància i el sentit de la història -, sinó diversos plantejaments bàsics de la concepció religiosa i cristiana en

general (l'àmbit de la fe, certs condicionaments humans, naturalesa de l'experiència religiosa, la història amb les seves urgències humanes i cristianes, etc.). I crec que això és tot.

- Jo diria que una de les claus per a entendre el llibre és el concepte central de l'home "històric". A partir d'aquest paràgraf (pàg.105): "...ens encaram directament amb un panorama i un quefer: amb la història concreta com a proposta inicial que se'ns fa a tots i com a lloc on ha de viure i s'ha de desenvolupar la nostra fe cristiana", parla'm un poc d'aquest concepte central de la teva proposta. Fins a quin punt això determina la possibilitat de la fe o la condiciona? Com condiciona la "història concreta" la fe i el concepte mateix de Déu?

- **S.M.-** Jo crec que dic "home històric" a un concepte que ens presenta l'home com un ens amb una entitat mòbil, caminant -o "in fieri", que dèiem un temps-, que a cada moment o circumstància pot resultar frustrat o realitzat i que demana, entre altres coses, un espai determinat dins la nostra espècie. Si li falta aquest espai - i és el que no solem tenir en compte, limitant-nos a subministrar-li, si de cas, nutrients i altres efectes per a sobreviure -, jo entenc que aquest home és negat. És negat un home que Déu, en canvi, vol afirmar, y que la fe -fe en Déu, en aquest home i en el món- vol desenvolupar i créixer amb ell. Al meu entendre, llavors, els conceptes de Déu i de la fe dependran bastant directament de la situació d'aquest afany humà a què em referesc. Una fe que no contempli aquestes necessitats de realització i desenvolupament sembla que es quedarà en una cosa intimista i poc més (i alerta: no és que la intimitat em pareixi poc important, sinó insuficient); i que un Déu que situem al marge de la història també es quedarà -inexplicablement, per a la tradició jueva i cristiana- fora de la història i propici, únicament, per a una atenció i un culte estranys per a aquest món i per a l'home. El "nostre" Déu i la nostra fe neixen de nosaltres mateixos i del nostre entorn, evidentment, d'acord amb l'"espai" que els podem atorgar al llarg de les diverses circumstàncies.

- Com és avui el "Déu possible" per al home d'avui?

- **S.M.-** Per a mi, un Déu que no s'oposi a l'home ni el descentri, sinó que l'afirmi en el que és; que al cridi al desenvolupament històric del millor que té, i no el converteixi en un ser marginal o en simple espectador de les coses; un Déu al que es pugui invocar en el mateix fet d'invocar l'home, sense haver-lo de cercar enfora de nosaltres i "a una altra part". Un Déu, també diria, que puguem concebre present en totes les àrees de la vida i polaritzant -o alimentant a la seva manera- el millor que a cada moment hi hagi en nosaltres.

*- On i com existencialment pot trobar l'home d'avui aquest Déu possible ?
Quins són avui els "preambula fidei" d'aquest Déu ?*

- S.M.- Pens que trobar col·lectivament aquest Déu exigiria, en general, anar més a l'arrel de les coses i, en certa manera, replantejar-les. Vull dir que caldria reconsiderar i reprendre la vida i la història des de les seves bases reconeixibles i cercant-ne el veritable pes. Ja he dit abans que el conceptes de Déu i de la fe depenen de l'espai que a cada moment els atorgam. Serà la vida per la qual optem, doncs, la que ens pugui dur o no a la trobada amb Déu. Jo diria que, mentre acceptem l'home en la situació en què avui el coneixem, tampoc no concebrem un Déu que pugui qüestionar aquesta perspectiva, per exemple. Una cosa va amb l'altra. Sembla que seria un bon camí, en canvi, descobrir en l'home (car és el que tenim més a prop i ens resulta més significant) aspectes o estrats de vida que semblin apel·lar, segons ho podem entendre, a quelcom que transcendeix el mer pragmatisme. Descobrir aquest nous aspectes sembla que podria dur a descobrir, alhora, la presència o un nou rostre de Déu (Dins aquest marc general és on també s'ha de col·locar una figura com la de Jesús, per exemple.).

- Què és avui la "fe" ?

- S.M.- Què "és"? Jo no en parlaria amb menyspreu, malgrat pugui assolir formes que ens poden semblar penoses. A cada moment es fa el que es pot, com deia abans, i això és tot. Vull dir que les formes de la fe d'avui sembla que aniran lligades a les formes de vida que normalment tenim acceptades. Tenint això en compte, y estant la vida que dèim "personal" tancada en una esfera més o menys privada (a l'esfera pública la cosa personal compta poc), la fe normalment també es mourà dins aquest àmbit privat i el fet semblarà, endemés, un fet normal. Per la mateixa raó, el que es cultivarà gairebé de forma exclusiva serà la dimensió "interior" d'aquesta fe, de la que brollarà, com el seu fruit propi, el que solem dir "vida espiritual" (que jo ara no critic en absolut i solament en senyal unes circumstàncies propícies). Aquest fet interiorista potser es pot relacionar amb la religiositat oriental, no ho sé. I crec que pot succeir, encara, que aquesta fe, que contempla el cabalós corrent de la història com "autònom" i intocable, tendeixi a un "meravellosisme" i es conformi amb imaginar, per a solucionar les coses, remeis més o menys extraordinaris. Avui succeeix.

*- Com veus, som molt reiteratiu amb la paraula "avui".
És fonamental aquest concepte per a poder entendre el teu llibre ?*

- S.M.- Aquest “avui” és indispensable per a entendre un caramull de coses, i fins i tot per a aquest llibret. Perquè la inevitable mundanitat de la nostra situació, la centralitat de l’home dins aquest món, els camins que l’espècie ha recorregut fins aquí, els recursos de què ara disposam i, en definitiva, les categories i les idees que poblen el nostre cap constitueixen la nostra circumstància actual i donen lloc a un punt de partida insubstituïble. No és que el nostre món hagi canviat, però fins a un cert punt se’ns ha aclarit (certes boires s’han dissipat), i proporcionalment se’ns han depurat determinades perspectives. La qüestió tindria molt que veure, per exemple, amb els camins disperss, motiu de no pocs comentaris, que en els darrers segles han recorregut l’anomenada Il·lustració i la nostra Església.

- *Per tal de parlar d’aquesta nova actitud de fe, podries fer-ho a partir d’aquest text del llibre ? : “Avui des de la cultura i des de la fe, cal acceptar aquella metàfora de l’home que, tot i haver visitat el seu Déu i haver-ne rebut una paraula de coratge, torna nu de l’abisme. (...) Car és necessàriament en aquest context on, en tots els sentits, ha de viure i s’ha de “construir” l’home creient.” (pàg. 107).*

- S.M.- Mira, Jaume. Amb la metàfora de l’home “nu” mir d’al·ludir a un dels aspectes substancials de l’experiència religiosa. Sabem que en aquesta experiència l’home entén que se troba amb el propi fonament i el fonament de tot, i que d’aquí pot deduir –ho fa a vegades- una mena de canvis “objectius” de cara al seu paper en el món. Amb altres paraules, pot entendre que de tal experiència es queda amb “adherències” pròpies del cas i amb una participació diguem-ne “física” del sagrat. Ho veig fora de lloc, i quan dic que l’home ha de tornar nu de tota experiència religiosa vull dir que simplement n’ha de tornar com el que era abans d’ella, un home, car s’entén que és precisament en qualitat de tal, i sense perdre la condició mundana, que Déu se li comunica i l’interpel·la. Un pensa que Déu, a un home, només el pot fer més home, i que una altra actuació, endemés de fer-se incomprendible, trastornaria moltes coses. Afeguem, de totes formes, que un només es pot referir al que podríem dir paradigma universal, l’únic que pot considerar sotmès a un judici també general i ordinari.

- *Hi ha alguns punts en el llibre que, tot i essent conseqüències indefugibles dels teus plantejaments, poden resultar - i tu ho saps - una mica forts per a certs sectors de l’Església. Parlem un poc de les Negacions “religioses” de la història i de les seves “plataformes”.*

- S.M.- Sí. En aquest llibret hi ha plantejaments “forts”. Ara, jo diria que avui ho és tot, fort. Car tots, des d’un punt o altre, ens trobam sota una mena de pressió nova, abans desconeguda o menys coneguda, i les

respectives respostes són igualment definitòries i greus en diversos sentits. Pens que de fet ens trobam en el cas d'escollir, davant un món que no respon a certes expectatives i d'alguna manera ens cau damunt, entre contemplar el fet amb passiu estoïcisme o moure'ns com sapiguem i dient i escoltant, entre nosaltres, el que sigui. He de dir que jo escull això darrer, i he d'afegir que veig aquesta mena de comunicació com la solució bona per a tot temps. I sí: en el llibre pos que la nostra Església anà adoptant situacions –sobretot, en virtut de l'aliança amb Constantí- que ignoraven i marginaven la història ordinària de la gent, situacions que després esdevingueren una mena de plataforma que separava l'Església oficial de la resta de la humanitat i condicionava la seva actuació en diversos sentits bàsics. Ho veig així. Tal volta he de recordar, no obstant, que sempre m'he referit al cos més oficial de l'Església i mai a les persones que s'han mogut dins ell; les quals han resolt les qüestions particulars pel seu compte i com han sabut o han pogut. Tampoc no hi és demés tenir en compte, davant aquesta qüestió, que tot el llibre arranca amb un plantejament netament positiu i en un intent de concebre com cal, en el moment actual, el fet de la religió i de la fe. La crítica sorgeix, en punts determinats, davant unes situacions i un contrast que em sembla necessari tenir en compte.

- Quin és, segons tu, el futur de l' "església actual" tal com la coneixem, és a dir: de la que tenim des de Constantí i fins a Benet XVI ?

- **S.M.-** He de dir que, desgraciadament, de l'Església que coneixem no n'esperaria el principi de cohesió humana i d'història nova que el món necessita. Pens que aquesta oferta només la podria fer un altre tipus d'Església. Respecte al procés físic que dins el món actual viuria l'Església que tenim, no en sé res i no m'atreviria a fer previsions.

- Així com m'has parlat del "Déu possible", parla'm ara de l' "Església possible" avui. (O, si te sembla més adient, parla'm del "Regne de Déu" possible).

- **S.M.-** En la part quarta del llibre em referesc directament a aquesta qüestió. Allà senyal en l'home uns afanys naturals –ho resumesc en tres- que em semblen bàsics i sagrats: *l'afany de trobar-se amb l'home* –amb el "germà" home- sense disfresses ni ambigüitats, per alhora poder-se trobar a si mateix; *l'afany de viure en una aliança amb aquest home*, i *l'afany de tenir-lo en la vida com a referent constant*. Aquest plantejament demanaria estendre's també al camp civil, com és natural, però en la concepció religiosa es fa absolutament indispensable. Si l'home no interessa per si mateix i abans de tot, invalidam un protagonista necessari tant per a la història com per al fet religiós. Crec que l'Església seguirà aliena a l'home i a la història si no és, per començar, el lloc on trobin cabuda dits afanys i

l'intent de realitzar-los com calgui i es pugui. Per al creient, me sembla que això ja és el més sagrat i bàsic que es pot fer. Només després, i sobre tal base, entenc que hauria de venir la resta.

- *Sebastià, parla'm de Jesús.*

- **S.M.-** Parl de Jesús en el darrer capítol del llibre, i em reduec a alguns punts del sentit immediat –i històric- de la seva figura. No repetiré el que he posat allà, però insistiria en el mateix pla. Jesús centrà l'atenció i cridà al seguiment perquè, davant el paper i l'orientació del líders religiosos, de les autoritats i dels poderosos en general, de les masses populars i de la seva perifèria més humiliada, en nom de Déu en proposà una lectura nova, noves claus d'interpretació i una actitud que representava, evidentment, una nova comunió humana. Jesús tendia a salvar, en nom de Déu, un món que es trobava fragmentat per tota mena de murs i fronteres. A la seva manera, era com si es proposàs reiniciar les coses, partir de “zero”. Crec que aquest Jesús avui interessa igual que ahir, i que interessa, com va interessar llavors, en primer lloc per ésser l'home que és: un home la genuïtat del qual pot transparentar al mateix Déu.

- *Sebastià, hem d'acabar. Voldries afegir alguna cosa més per tal de fer més entenedores les teves propostes?*

- **S.M.-** No. Només voldria saludar altra volta aquest grup vostre, i acomiadar-me'n desitjant el millor per a tots.

★ ★ ★

Aquí acaba la nostra conversa sobre aquest llibre.

Ara, quan escric aquestes paraules seves i meves, me n'adon que el context de les mateixes no serà ben igual per a tots vosaltres: En Sebastià ha escrit el llibre i hi entén tot el seu rerefons, i jo l'he llegit i rellegit abans de fer-li aquestes preguntes que emergien i es derivaven de la meua lectura prèvia. Dit per curt: la lectura d'aquestes pàgines no vos pot estalviar la lectura directa del llibre. Aquest llibre s'ha de llegir. Traspasa massa coses. M'ha quedat una impressió: En Sebastià mateix n'està una mica atemorit...

A mi no m'ha sorprès, més aviat m'ha revifat una colpidora impressió que ja vaig tenir fa anys tot llegint Bonhöffer: Totes les passes que continuem donant com fins ara, podran ser llargues, curtes, benintencionades... però són passes per un camí equivocat, que cada cop duu més lluny del final... Si aquest és el Déu possible, cal tornar al quilòmetre 0 i partir de bell nou. Cercam un ALTRE DÉU.

J. Sancho

Per a acabar...

Disposició Testamentària

*Si amb l'aldarull del moment la meua família s'oblidàs
quan jo mori de fer posar una làpida a la meua tomba,
deman als meus amics
que hi facin posar la següent:*

JAUME SANCHO GILI

CATEDRÀTIC JUBILAT
I FUMADOR EN EXERCICI

*Visqué sempre com un rei
i va morir d'un atac.
Envià a prendre pel sac
la por de no arribar a vell.
No deixà mai el tabac :
el tabac el deixà a ell !*

Ara

D.E.P.

(Per favor, no el molesteu. Està despatxant amb Déu)